

Försvarets *Infoblad vintern 2008* Personaltjänstförbund

Självvård i det fria

I somras samlades präster och pastorer från skilda samfund för grundkurs i självvård. Utbildningen skedde i Halmstad, där deltagarna både prövade personlig bevapning och fördjupade sig i etiska diskussioner. Läs mer om kursen på sidorna 7 och 8!

**Arabiska
i Källviken**

Sidan 5

**Vad är
mångfald?**

Sidan 12

Försvarets Personaltjänst- förbund

Expedition

Björn Lindquist,
träffas tisdagar kl 9–12

Hemsida

www.fpf.a.se

Telefon

08-663 48 05

Då expeditionen är stängd
finns telefonsvarare

E-post

fpf.exp@telia.com

Telefax

08-662 72 97

Postadress

Box 27078, 102 51 Stockholm

Besöksadress

Östhammarsgatan 70
115 20 Stockholm

Förbundsordförande

Stefan Hallén

Bostad: 035-10 77 56

Mobil: 0707 91 89 12

E-post: fpf.ordf@telia.com

Informationsbladet

utsänds två gånger om året till
förbundets medlemmar,
Försvarmaktens staber,
förband och skolor, frivillig-
organisationer med flera.
För signerade artiklar svarar
författarna.

Redaktionskommitté

Björn Lindquist

Eleonore Tham

Manusstopp

15 april och 1 oktober

Grafisk produktion

FMLOG/TryckE

Repro Flottiljområdet

Halmstad 2008

Förbunds- ordföranden har ordet

Foto: Lina Eriksson

Det svänger fort ...

Visst att vi har varit invaggade i trygghet om att läget är stabilt och att något hot inte föreligger mot vårt land nu eller framöver. Detta har man från politiskt håll använt för att kunna spara pengar på försvaret.

Så går ryska trupper in i Georgien i början av augusti – en ren militär operation som inte fanns med på våra politikernas kartbild. Förnuftet togs tillfångas och man påtalade att den då uppkomna situationen skulle analyseras med bäring på svensk säkerhetspolitik.

En följd av detta blev att det för närvarande inte blir några nedskärningar i grundorganisationen.

Det är väl bra att våra politiker vågar stanna upp den här gången och kanske ompröva den hittills förda försvars- och säkerhetspolitiken.

Debatten har ju under hösten även handlat om arbetet med Försvarmaktens Värdegrund och hurvida det är ekonomiskt försvarbart att satsa så pass mycket pengar på Värdegrundsutbildning.

Jag tror ju inte att det är så lätt att mäta Värdegrund i pengar, men inser att det är värt varenda krona om vi kan komma dithän att inte någon

kränks eller trakasseras. Jag inbillar mig att en gemensam Värdegrund borde vara ett fundament för att kunna verka och fungera i våra internationella uppgifter. Det borde vara en plattform i all ungdomsutbildning och instruktörsutbildning.

Inom frivilligleden är Värdegrunden idag en mycket viktig fråga. Det går inte att tro att vi kan lämna detta för att vi styrt upp det i våra stadgar en gång. Vi måste visa och leva våra värden och kunna använda Värderingar som styrmedel för att ställa om från invasionsförsvar till dagens insatsförsvar. Jag vill påstå att vi inom frivillig rörelsen just har börjat.

I skrivande stund är frivilligutreda lren nästan klar och har lämnat in sitt betänkande.

Det gör ont när någon annan säger att vi frivilliga organisationer skall samordna och effektivisera, för det är det utredaren säger. Statsmakten vill helt enkelt inte betala för att vi var och en skall ha vår egen administration. Egentligen är det väl inget nytt för oss, men det borde ju finnas möjligheter att vi kan bli effektivare just på denna

Fortsättning på nästa sida

Sommarjobbet som blev ett yrke

Efter 47 år i försvarets tjänst gick Ingela Holmberg i pension den 30 juni i år. Björn Lindquist har träffat henne på hennes nuvarande arbetsplats som verkställande ledamot i Kungl. Sällskapet Pro Patria.

Foto: Sören Lund

Ingela Holmberg började arbeta på Kungl. Arméintendenturförvaltningen¹ tillfälligt sommaren 1961, men blev kvar i försvaret tills hon gick i pension 47 år senare. Efter den sommaren kom hon till Förvarsdepartementet och efter några år där till Vapenfrinämnden. Där vaknade också hennes intresse för försvarsfrågor och hon tog ställning för att vi skulle ha ett väpnat försvar.

Vapenfrinämnden kom till för att pröva om det kunde antas att bruk av vapen mot någon annan var så oförenligt med den värnpliktiges övertygelse att han inte skulle göra värnplikten. Han kunde då i stället få tillstånd att göra vapenfri tjänst. Det var då en stor fråga som diskuterades mycket, medan det i dag inte sker samma prövning. Ingela anser att det är en naturlig följd av att vi idag inte har samma pliktsystem som på 1960-talet. Då var huvudregeln att alla män skulle göra värnplikt, medan det i dag endast är ett fåtal som gör den. Det finns ingen

anledning att pröva något som man inte behöver ta ställning till.

Ingela anställdes 1972 på dåvarande Förvarsstabens Personalvårdsbyrå, där hon kom att arbeta med personalfrågor, värnpliktsociala frågor och medinflytandefrågor, bl.a. genomförandet av Värnpliktsriksdagarna tills den särskilda personalvårdsfunktionen lades ner i slutet av 1980-talet. Arbetet med värnpliktiga fortsatte dock, men nu inom ramen för Personalledningen.

På frågan om hur hon ser på personalvårdens utveckling och dess roll i försvarsmakten idag svarar hon att hon tycker att det har varit en tråkig utveckling. Det var bättre då det fanns en central ledning med en särskild huvudman för personalvården och personalkonsulenter på förbanden som svarade för kopplingen till det civila samhället och de värderingar som finns där. Här har försvaret tappat en kompetens som alla har behov av.

Personalvårdspersonalen kunde också ha skött värdegrundsarbetet i stället för de konsulter som nu anställts för detta.

Ingela engagerade sig också tidigt i frivilligförsvaret, både som medlem i Försvarets personaltjänstförening i östra Sverige och i Stockholms flyglottakår. Hon har sedan varit aktiv som funktionär både inom personalvården och inom lottorna, bl.a. som biträdande skolchef på Bungeskolan och i Halmstad. Vad var det som gjorde att hon engagerade så aktivt i frivilligförsvaret?

Ingela svarar att som kvinna i Förvarsstabens blev man som regel krigsplacerad i någon kontorsbefattning och hon ville få utbildning och bli krigsplacerad inom det område som hon arbetade. Hon är dessutom dålig på att göra saker halvhjärtat, vilket leder till att hon engagerar sig aktivt när hon skall göra något. Ett gott kamratskap

Fortsättning på nästa sida

punkt utan att för den skull bli av med vår själ. Det finns ju mycket gemensamt att samlas kring – Frivilligheten.

2009 blir för oss ett mycket spän-

nande år, då många viktiga beslut skall fattas och inriktningar pekats ut. Det är klokt att vara väl förberedd för att kunna möta förändringar och kanske

till och med ha kunskap i emotionell krishantering. Det kan svänga fort.

Stefan Hallén

har också varit en bidragande orsak till att hon ställt upp inom frivilligverksamheten.

1996 började Ingela arbeta på Högkvarterets Frivilligavdelning, först som handläggare och de senaste fem och ett halvt åren som chef för avdelningen. Det har varit en tuff tid om man tror på frivilligförsvaret, säger Ingela. Frivilligförsvaret har gått ner kvantitativt, men fått en högre kvalitet genom bra och rätt utbildning. Det har också varit svårt att få förståelse för den stora omställning som skett inom försvarsmakten med ett nytt synsätt på försvaret och nya arbetsuppgifter. Hon säger att det har varit roligt att arbeta med frivilligfrågorna, bl.a. därför att hon tycker det är roligt att arbeta i uppförbacke.

Ingela anser att vi inte har för många frivilligorganisationer – det är bra med ett varierat utbud – men att samverkan mellan organisationerna kunde vara bättre. Hon anser också att organisationerna blivit alldeles för bidragsberoende och frågar sig vart idealiteten tagit vägen. Organisationerna borde ta ett större ansvar för genomförandet av frivilligutbildningen och engagera sig mer i den internationella verksamheten. Där finns

många befattningar som skulle kunna dra nytta av den kompetens som finns inom frivilligörelsen. Här skulle Försvarsmakten också kunna göra mer för att de som har frivilligbakgrund tas ut till sådana befattningar.

De tre frivilligutredningar som vi haft de senaste 18 åren anser Ingela inte har lämnat några stora spår efter sig och den nu pågående utredningen anser hon vara helt onödig². Det finns tre frågor som man måste se över: organisationsstödet – som nyligen också behandlats av Folkrelseutredningen³ – frivilligförordningen och förmånerna till frivillig- och hemvärnspersonal och detta kunde man ha gjort inom ramen för det ordinarie arbetet eller med särskilda arbetsgrupper.

När Ingela började arbeta i försvaret hade vi ett invasionsförsvaret med en stark folklig förankring, medan vi i dag har ett insatsförsvaret med en mindre folklig förankring. Kan hon se några möjligheter att behålla eller kanske till och med stärka allmänhetens tilltro till försvaret genom frivilligorganisationerna?

Försvaret är hela folkets angelägenhet, säger Ingela. Frivilligorgani-

sationerna kan stå för opinionsbildningen. De måste ta initiativ och närma sig politikerna. Tidigare hade man regelbundna möten med försvarsmistern och försvarsutskottet och det är dags att ta upp dessa på nytt. Man skulle också satsa mer på försvarsupplysning och beskriva vad organisationerna har för uppgifter.

Slutligen: Innebär pensioneringen att Ingela på nytt kommer att bli en aktiv funktionär inom lottorna och personalvården eller kommer den nyvunna fritiden och det nya arbetet att ta all tid? På det blir svaret att hon kommer att fortsätta att vara medlem och kanske göra insatser som någon form av senior adviser, men inte att åta sig några nya funktionärsuppdrag. Vi får väl se vad det blir av detta.

Björn Lindquist
FPFÖ

FOTNOTER

¹ Numera en del av Försvarets Materielverk

² Frivillig verksamhet för totalförsvaret (SOU 1992:132), Totalförsvaret och frivilligorganisationerna – uppdrag, stöd och ersättning (SOU 1997:70), Frivilligheten och samhällsberedskapen (SOU 2001:15), Frivillig försvarsverksamhet, kommittédirektiv 2008:2

³ Rörelser i tiden (SOU 2207:66)

Tack och adjö!

På Personaltjänstförbundets expedition hittar ni några månader framåt Björn Lindquist. Christina Cronvall har efter lång och trogen tjänst valt att bli "fritidsforskare". Christina har varit den klippa varje frivilligorganisation behöver och vi alla säger STORT och VARMT TACK för allt Du gjort för oss medlemmar och styrelse. Njut av Din egen tid tillsammans med man, barn och barnbarn. Än en gång STORT, STORT TACK.

**Medlemmar
och styrelse i FPF**

Stefan Hallén ny chef för Frivilligavdelningen

Personaltjänstförbundets ordförande Stefan Hallén har utsetts till ny chef för Högkvarterets Frivilligavdelning från och med den 8 september. Han efterträder Ingela Holmberg som gått i pension i juni i år.

Stefan har bland annat arbetat som personalvårdskonsulent på I 16, som personalchef på Militärhögskolan i Halmstad och i olika befattningar i Högkvarteret. Han engagerade sig tidigt i frivilligförsvaret som medlem i Försvarets personaltjänstförening i västra Sverige och har varit aktiv som funktionär både i föreningen och i personaltjänstförbundet.

Stefan har varit förbundsordförande sedan 2000 – ett uppdrag som han lämnar den 31 december i år. Därefter tjänstgör vice ordföranden Birgitta Hagström som förbundsordförande till förbundsstämman i april 2009.

FPF önskar honom all lycka i den nya befattningen!

Redaktionen

Arabiska i Källviken – i år igen

Det beror nog inte på inlärningssvårigheter, men jag har i år åter haft förmånen att få delta i kurs i arabiska tillsammans med Militärtolkarna.

Språk är svårt, brukar en del säga, men det handlar nog mer om intresse och språk är dessutom en tränings sak och en färskvara. I år förekom militärfranska, ryska på olika nivåer, tolkning, serbokroatiska och arabiska med stimulerande lärare med god utbildningsmetodik.

Vi var nio deltagare i arabiska gruppen som kämpade tappert med ljud och alfabet och kunde till slut göra korta konversationsövningar under små glädjeyttringar. Alla var frågvisa och ville ha mer av allt. Vi skrattade ofta och alla bjöd livligt på sig själva. Ingen fråga var för dum eller enkel.

Stämningen var hela tiden på topp och George Nehme, vår lärare, gjorde allt för att vi skulle nå uppsatta mål. Han gav sig inte förrän vi hade kommit så nära det riktiga uttalet av ett ljud som det bara går att få av en icke arabisktalande.

Han gav sig inte heller förrän vi hade tränat in ljud som bildades till ord som bildades till meningar som vi sedan både läste och använde i samtal. Studiematerialet gav många nyttiga lärospår och det känns upplyftande att kunna läsa och tyda en text. Men oj, vad vi önskade att vi hade

mera tid. Oj, vad vi önskade att vi kunde fler ord. Oj, vad vi önskade att vi kunde prata bättre. Men nästa år igen hoppas vi att det blir kurs igen.

”Vet du hur man skiljer en militärtolk från någon som går en annan kurs?” frågade Katarina Moe, skolans adjutant. Hennes son hade för flera år sedan kommit på hur man kan skilja dem åt. Han höll handen framför ögonen, som om han läste, och gick fram och tillbaka.

”Alla var frågvisa och ville ha mer av allt. Vi skrattade ofta och alla bjöd livligt på sig själva. Ingen fråga var för dum eller enkel.”

Det ligger något i det avslöjandet. Den här kurstiden var lika intensiv som tidigare år och studier bedrevs till långt in på kvällarna. Källviken erbjuder en god studiemiljö och närheten till varandra och studielokalerna underlättar egna studier och diskussioner med kurskamraterna.

Att lära språk är inte bortkastad tid och vi behöver bättre språkkunskaper än dem vi tror att vi har.

Som vanligt gjorde skolledningen och kursgårdsansvariga sitt yttersta för att vi skulle vara väl omhändertagna och ingenting fattades oss. Källviken är ett gott ställe att bedriva sommarstudier på. Man bor och äter bra och närheten till havsbad och goda träningsmöjligheter förstärker platsens värde.

Lars Hammarström, kurschefen, ordnar varje år fälttävlan med orientering, skytte, granatkastning och språkprov. Denna tävlan tas på största allvar och alla tränar och kämpar tappert. I år fick Lars Blad en inteckning i vandringspriset, en modell av JAS Gripen.

Att gå kurs innebär inte bara att lära sig något inom ett visst ämne, utan vi fick dessutom bland annat en föreläsning om Kina, människorna och språket. Johan Björkstén har vistats 17 år i Kina, talar språket och driver ett PR-företag som har fördubblat sin verksamhet under de senaste åren, vilket torde tyda på att kunderna är nöjda med hans sätt att nå ut till kinesiska konsumenter.

Johan hade alltid drömt om att blir entreprenör och under 1990-talet hade han ett handelsbolag och ett skivbolag i Kina. Han arbetade också som radio- och TV-värd i landet och fick förfrågningar om att hjälpa företag med mediarelationer, en verksamhet som växte och till slut koncentrerade man sig på att stödja företag i extern och intern kommunikation.

Verksamheten är främst PR, det vill säga att se till att publicitet om kundernas produkter och tjänster sprids i kinesiska media. Idag är Eastwei, som företaget heter, en av Kinas största byråer med drygt 100 anställda spridda på fyra kontor i Peking, Shanghai, Kanton och Chengdu.

Internet är ett verktyg som snabbt växer i Kina och används av företaget. För en utomstående kan frågan uppkomma hur man som ”främling” i ett land som är hårt styrt av sin regering kan verka med ett PR-företag. Johan säger att de inte märker av politiken i det dagliga arbetet. Däremot hjälper de till att tolka politik och allmänna opinionen i Kina, ”så att de kan

kommunicera effektivt med kinesiska beslutsfattare och konsumenter”.

Målet med företaget för närvarande är att bli ”Kinas största och mest lönsamma PR-byrå,” säger Johan.

Vid föreläsningen fick vi en snabb språkkurs i kinesiska, och vår lärare i arabiska viskade: ”Och ni klagar över att arabiska är svårt!”

Johan har skrivit en bok om kinesiska tecken, så vi kan väl lära oss. Vidare berättade Johan om hur Eastwei arbetar med kultur, tänkesätt och livsstil både i öst och i väst i syfte att lära sig av varandra.

Att man i Europa kan gå ut på gatorna och demonstrera utan att myndigheten ingriper har en kines svårt att förstå. Då behöver man informera och sprida kunskapen om hur en västlänning tänker, lika viktigt som det är för en västlänning att förstå hur en kines reagerar och tänker.

Demonstrationsrätt och yttrandefrihet är två begrepp som inte har förankring i kinesernas omvärldskunskap och tänkande. Johan påpekade vikten

av att utbilda och informera båda sidor för att de skall kunna mötas och förstå varandra. Gör vi det inte nu kan det bli väldigt svårt att göra något när Kina har trängt in i vår del av världen, något som inte är en fråga om Om, utan snarare om När.

Kineserna har alltid levt med höga ideal och höga mål för sig som enskild individ och för sitt land. Att sikta mot trädtopparna är inte högt nog. Himlen är målet och de når dit, förr eller senare.

Johan och hans företag är ett led i denna spridning av kunskaper och förståelse, att få öst och väst att mötas på fredliga villkor.

Rigmor Sterner

FPFN

Arabiskstuderande

FOTNOT

Böcker av Johan Björkstén utgivna på Bilda Förlag ”Kinesiska – Språket i Mittens rike” och ”I Mittens rike – det historiska och moderna Kina”. På Studentlitteratur är utgiven ”Lär dig skriva kinesiska tecken”.

Företagets e-adress: www.eastwei.com

Ovan: Alf Nilsson, lektor i franska, med artikel-författaren. T h: Lunchen intogs på altanen.

T v: Dagen börjar med morgonbriefing.

T h: Ynste deltagaren var Alexander Lloyd.

Foto: Jan-Åke Berg.

Andakt i det gröna.

Grundkurs själavård eller grundkurs fältpastor?

I somras samlades åtta präster och pastorer från skilda samfund i Sverige till Grundkurs själavård. En av slutsatserna från kursen är att namnet nog skall bytas ut från grundkurs själavård till grundkurs fältpastor.

Personaltjänstförbundet har ett antal år genomfört grundkurs själavård med bl.a. sjukhusprästen Mona Lindberg som kurschef. Från 2008 har FPF fått uppdraget att utbilda bataljonspastorer till Hemvärnet.

Arbetet med att ta fram en utbildning för bataljonspastorer har pågått i cirka två år och både personaltjänstförbundet och Hemvärnet har varit engagerade. Man kom fram till att utbildningen skulle vara en grundkurs och att efter genomgången utbildning med betyget godkänd skulle Hemvärnet ta vid och ”hänga på” pastorn den militära utbildning som är adek-

vat för varje pastor. Då det rör sig om ett större antal präster och pastorer som behövs stod det tidigt klart att utbildningen behövde drivas minst två år efter varandra för att man skulle kunna dra slutsatser till följande utbildning. En sådan slutsats var att namnet på utbildningen ändras till grundkurs fältpastor.

För att nå en del samordningsfördelar genomfördes utbildningen sommaren 2008 delvis tillsammans med utbildningen grundkurs personaltjänst. Båda kurserna uppfattade detta som lyckat och drog slutsatsen att man bör fortsätta på den inslagna vägen.

Ett av momenten i utbildningen för pastorer var att få pröva den personliga beväpningen som bataljonspastorn eventuellt skall vara utrustad med samt att vi testade skyddsväst och hjälm. Efter att vi provat utrustningen följde en etisk diskussion inom gruppen. Ett annat moment var att vi genomförde korum några gånger under veckans gång.

Till sommaren kommer en ny utbildning att gå av stapeln. Lärdomar från sommarens utbildning kommer givetvis att ligga till grund för utbildningens fortsatta utveckling och vi ser med tillförsikt fram emot en lika fin sommar vecka 927 i Halmstad.

Peter Mårtensson
*Kurschef för
utbildningen 2008*

Ett gäng blivande bataljonspastorer i hemvärnet med sin lärare Peter Mårtensson.

Peter Mårtensson, kurschef, har lektion för intresserade elever.

Även en pastor behöver vapenkunskap.

Träff i helfigur

Ett nytt sätt att tillvara gemensamma kompetenser provades i Halmstad vecka 27 när kurserna Personaltjänst och Själavård/Fältpastor samkördes för första gången.

Genomsveit grön grupp på stekhet skjutbana i Halmstad gör sig redo att öppna eld. Hett... som på en asfalterad parkeringsplats i Laredo...

Själavårdskursen lär sig vapenhantering för självförsvar i skarpt läge. För somliga är det första gången medan de flesta provat på både automatkarbiner och pistol förut.

Hursomhelst blir luften ganska snart blyhållig denna tredje dag på fältpastorsutbildningen.

Träff i helfigur avklaras med korad vinnare och kursen återvänder till mer teoretiska genomgångar under stabil ledning av Major Åke Janneryd. Hela figuren av människan framträder tydligast i olika kris och själavårds-situationer. Personaltjänstelever och pastorer samarbetar här med att ge stöd och hjälp i svåra situationer. Reglementen avseende olika aspekter på personaltjänst gavs en övergripande genomgång. Exempel på stora insatser och begravningsrutiner i fält belystes.

Levande inblickar i utlandstjänst bibringades av tillresande kyrkoherden Lars Olsson från Väse i Värmland. Vid två tillfällen avhölls också korum ute i det fria dit även övriga kurser på Frivilligskolan inbjöds.

Peter Mårtensson och Eleonor Evenbratt i kursledningen kunde under avslutningsmiddagen se med belåtenhet på ett väl genomfört koncept där sammanflätning av personaltjänstkurs och själavårdskurs provats för första gången.

Och vi som var med återvänder som alltid gärna till den trevliga Frivilligskolan i Halmstad.

Lars Flodin FPFS

Deltagare i pastorskursen

Grundkurs personaltjänst

Vecka 27 hade jag och övriga kursdeltagare det stora nöjet att gå sommarens grundkurs i personal-tjänst. Major Åke Janneryd och hans medarbetare, instruktör Eleonor Evenbratt, hade utformat och genomförde kursen. Kursen för i år var nyutvecklade och genomfördes delvis tillsammans med grundkurs i Självård.

Grupparbete/diskussion i personaltjänsten, ledd av kurschef Åke Janneryd.

Grundkursen i personaltjänst på G gick i sex dagar. Under dessa dagar fick vi en god och grundläggande inblick i personaltjänstens mysterier. Med de tre reglementen Personal-tjänst, Fångtjänst och Gravtjänst som bas fick vi en förståelse för allmän personalvård, socialtjänst, kulturverksamhet, arbetsmiljö, medinflytande, kristöd, åtgärder vid dödsfall, lagar och bestämmelser för fångtjänsten utifrån folkrätten, stabsmetodik och annat nyttigt. Då major Åke Janneryd är sakansvarig för de skrivna reglementena styrktes tillförlitligheten till vad som står i böckerna ytterligare i kraft av hans egen närvaro på kursen.

Vi hade även några gästföreläsare som gav oss intressanta kunskaper och delade med sig av sina erfarenheter. Major Kalle Ekebjerg informerade om

Försvarsmakten och dess huvuduppgifter. I Försvarsmaktens uppgifter ingår att delta i internationella insatser, försvara Sverige vid ett väpnat angrepp, bevaka landets territorium och att stödja samhället vid stora påfrestningar.

Kyrkoherde Lars Olsson föreläste bland annat om erfarenheter ifrån internationell tjänst i Afghanistan. Bland det intressanta som han berättade var att Gustav Vasa inrättade fältpräst-tjänsten och Gustav II Adolf organiserade ett system med fältpräster.

Kurschefen Åke Janneryd delade frikostigt med sig av autentiska historier ur sitt eget innehållsrika liv. Det var uppskattat. Syftet var att illustrera de olika kursmomenten. Hans färgrika ordval smittade av sig på oss kursdeltagare som utanför kursen kunde

höras säga saker som: ”vem äger problemet?”, ”man gick in som elefanter i porslinsfabriken”, ”svara på det som frågas men ljug aldrig”, ”man kan spotta på en sten tills den blir våt”, ”Personalbefälet är alla mans jävel”.

Allt under vistelsen i sommarsköna Halmstad var inte bara teori och praktik relaterat till kursen. Tillfällen gavs även till en gemensam uppskattad grillkväll tillsammans med övriga kurser ute i Tjuvahålan och att delta i korum som delar av Självårdskursen förtjänstfullt genomförde. Den gemensamma avslutningsmiddagen för FPFs kurser på anrika Konvaljmässen rundade effektivt av sommarens vistelse i Halmstad.

Vidare så passade jag och Lars Flodin (kursdeltagare Självård) på att ta oss ett ljuvligt dopp i havet vid Tylebäck. Några av oss kunde heller inte slita oss ifrån frestelsen att besöka World of Riccardo – äkta italiensk glass från Møllegård. Efter att vi konstaterat att Riccardos glass är en glassupplevelse utöver det vanliga (läs: mycket god!) vandrade vi på natursköna Prins Bertils stig som är belägen strax intill.

Christian Örn
FPFV

Lärare och elever i Grundkurs Personal-tjänst.

Grundkurs Krisstöd i Halmstad

När en människa drabbas av händelser utöver det vanliga är reaktionerna visserligen naturliga och ändamålsenliga, men kanske för svåra att ta sig ur på egen hand. Reaktionerna kan vara rädsla, aggression, sorg, ångest, skuld eller skam.

Krisstödkursen samlad för fotografering framför Lansenplanet på Flottiljområdet.

Ohanterat kan detta ta sig illa. Man kan dock hjälpa sig själv genom att inte dra sig undan, behålla kontakten med arbetskamraterna, genom att planera för framtiden eller att skriva ner vad som hänt. Men man kanske behöver en liten ”knuff” framåt för att kunna ta till sig reaktionerna på den ovanliga händelsen och för att bearbetningsprocessen skall komma gång.

Den drabbade kan känna ett stöd i att omgivningen är medveten om att man varit med om en ovanlig händelse och kan därmed fungera som en sorts psykisk första hjälpen.

Ett avlastningssamtal kan vara av så enkel art att man bara finns tillhands för att lyssna på den drabbade, att man tar den drabbades ord på allvar och inte själv försöker leda samtalet med egna värderingar. Dock ska man finnas där för att utveckla och föra samtalet vidare och ibland kan det bästa under samtalet bara vara att man som samtalsledare är tyst och lyssnar.

Vi som ville skaffa oss kunskaper och kompetens att genomföra avlastningssamtal, samlades på måndagen i vecka 27 på gamla flygflottiljen i

Halmstad där idag FMTS (Försvarets tekniska skola) huserar.

Efter det obligatoriska besöket på förrådet inleddes veckan med att brigadgeneral Bengt Axelsson höll en presentation kring FM Värdegrund, vilket vi alla som arbetar inom Försvaretsmakten är skyldiga att ta till oss.

Gemensam gympa var nytt för året och mycket uppskattat.

Instruktörerna presenterade sedan adekvata begrepp och definitioner på området krisstöd. Steg för steg byggdes våra förutsättningar upp för att själva kunna genomföra avlastningssamtal. Vi började med att torröva ett avlastningssamtal utan instruktörer och gick vidare till samtal med en instruktör närvarande.

Dessa samtal kunde beröra riktiga händelser eller fiktiva. Detta var helt upp till samtalspartnern att bestämma, den som skulle tränas var samtalsledaren, en roll vi alla någon gång under veckan kom att ställas inför. Oberoende av med vilken inlevelse som samtalspartnern berättade, så kom man som samtalsledare att ställas inför känslan att man vill hjälpa till och ställa tillrätta.

Det är viktigt att komma ihåg att det är samtalspartnern som skall stå i centrum och få prata ut sig och få bearbetningen att komma igång.

På det hela taget var det en mycket givande vecka och med ”blodad tand” sökte flera av oss steg 2 som genomförs som en veckoslutskurs i november i Stockholm.

Flottiljområdet i Halmstad är ett ypperligt ställe att genomföra dylika kurser på, då man har nära till matsal och logement och all annan service som kan behövas. Detta ger att man kan lägga ”krutet” på kursen.

Dessutom är närheten till Halmstad centrum en svårslagen fördel.

Jonas Hellsten
FPFV Laholm

Sommarskön gruppdebriefing

**Intensiva dagar, långa dagar, djupa diskussioner, verkliga övningar ...
och framför allt, en härlig gruppgemenskap.**

Utbildning i Gruppdebriefing (Steg 3) vecka 27 på Frivilligskolan i Halmstad är inte en utbildning i mängden. Den ställer lite extra krav på deltagarna. Både i form av förberedelser som aktivt deltagande i en verklighetstrogen gruppövning med påföljande debriefing på riktigt.

Vad denna gruppövning innehåller varken kan eller får vi avslöja, ligger liksom i övningens natur, men pulsen och tankarna stegrades allt eftersom dagarna gick. Och när vi väl var ”i hamn” fanns det mycket att debriefa. Bra att få, om än en begränsad, verkligetskänsla om vad gruppdebriefing innebär.

I de långa dagarna fanns även utrymme för andra aktiviteter under mer sociala former. En tur ner till de gamla kvarteren i Halmstad är att rekommendera.

Oavsett väder kan du alltid hitta ett trevligt ställe att ta en fika eller så. Är vädret verkligen på din sida så rekommenderas en tur till havet och Tylösands långsträckta stränder. Har du också då tur att ha en i gruppen som är bevandrad i all den historia som dessa stränder och platser innehåller, ja då har du ännu en dag att lägga på pluskontot.

Undertecknads pluskonto innehöll även följande under denna intensiva vecka; att få skratta sig till sömns och vakna av detsamma bara genom att dela logement med en Hemavanbo, att få gå segrande ur kursens minigolf-tävling – inklusive ett hole in one på en äventyrsbana med ”sandbunkrar” och vattenhinder samt att under en kvällspermission få stå där igen, som en av 60 000, sjungandes och dansan-

des i tre timmar till The Boss and The E-Street Band ... wow.

Summa summarum – en väldigt bra och givande vecka och som nu fått en bra uppföljning. En av kursens deltagare fungerade redan som samtalsledare för hemkomstsamtal och genom henne har ett antal av oss övriga nu fått klartecken att fungera som bitsittare. På en halvdags återträff på Livgardet i Stockholm fick vi information om upplägg för hemkomstsamtal och vecka 44 är det KS 17 som gäller och lite senare troligtvis också styrkorna från Afghanistan.

Från ord till handling ... det är ju därför vi utbildar oss.

Anders Lönegård
FPFÖ

*Ovan till vänster:
Debriefing pågår.*

*Ovan till höger:
Inte bara allvar utan också
många glada skratt.*

*Till vänster:
Gruppdebriefinggänget.*

Vad är mångfald?

Vi kom från norr, syd, öst och väst. Sexton förväntansfulla deltagare från olika frivilliga försvarsorganisationer och med olika erfarenheter av mångfald kom vi för att tillbringa en helg i Göteborg i mångfaldens tecken.

Enligt kursanmälan skulle vi till sammans under kursen få ta reda på ...

- Vad är mångfald?
- Är mångfald ett självändamål eller finns det några verksamhetsmässiga fördelar?
- Vad krävs av organisationen, dess chefer och av individerna i organisationen för att lösa uppgifter i en heterogen verksamhet?

Alla anlände till Sjömanskyrkan i tid för att inta lunch med fantastisk utsikt över Göteborgs hamn.

Som en inledning till den mångfaldsverklighet som försvarsmakten verkar i började Mats Rosensköld, personalchef Lv 6, med ett bildspel från missionen KS 16. Mats biträdades av sin fru Camilla som också ingått i missionen. Tillsammans diskuterade vi härskartekniker, manligt och kvinnligt och en del tips för att hantera negativ särbehandling. Att militär utrustning inte är gjord eller anpassad för kvinnor och de problem detta ställer till förstod vi

efter att han lyssnat till Camilla. Hon berättade vidare hur viktigt hon upplevde det att ha kvinnliga nätverk för att stödja varandra. Att "Chefen bestämmer genom sitt eget beteende hur de underlydande betar sig" är en devis vi fick med oss.

Nästa föreläsare, Johanna Almer jämställdhetsansvarig på Chalmers, redovisade forskning och berättade om de slutsatser man dragit av dessa rapporter. Bland annat visar forskningen att det finns mycket små skillnader mellan könen men att "minoriteter utsätts för negativ stereotypifiering på ett sätt som negativt påverkar deras prestationer". Forskningen visade också på små eller ringa effekter med insatser av särbehandling, till exempel kvinnliga nätverk.

Detta var ett nytt synsätt för många i gruppen som skapade diskussion och som gick i motsatt riktning mot vad Camilla hade känt i utlandsstyrkan. Johanna berättade att även hon hade tänkt om eftersom hon för några år

sedan var ordförande i ett nätverk för kvinnliga präster, en roll hon idag inte skulle kunna tänka sig att ta.

Dagens sista föreläsare, Seroj Gazarian, kom från Mångfaldsenheten i Göteborgs stad.

På ett mycket personligt sätt framförde Seroj erfarenheter han dragit vid möten med människor, att inte utgå från olikheter utan se till likheterna. "Strukturer finns för att det finns makt och därmed resurser att upprätthålla dem och den som har makten har alltid makten att beskriva hur de andra är". Seroj jämförde mångfald med ett Kinderägg. På ytan, eller skalet, synliga skillnader som uppfattas av ögat och örat, t ex hudfärg, kön och ålder. Lagret under, chokladen, kan innehålla djupare skillnader eller likheter som vi egentligen inte kan se vid första anblicken som värderingar, sexualitet och attityder. Det innersta lagret, "överraskningen", innehåller den egna unika erfarenhet och personligheten som skiljer individen från andra i sin

grupp. Som avslutning fick vi delta i några övningar som gav en del att fundera över och som ställde en del av våra värderingar på ända.

Dagen avslutas med middag och slagverksunderhållning. Allt med ut-sikt över ett kvällsupplyst hamninlopp.

Söndag morgon inleds med korum hållet av Niklas Hellgren. Därefter fortsätter Anders Radix med att berätta om sina erfarenheter från utlandsmissioner. Anders har i flera omgångar tjänstgjort som präst i försvarsmakten, både i och utanför Sverige.

Han inledde sitt pass med att berätta om personliga minnen från utlandstjänsterna. Bland annat när han var med och invigde en moské på campen i Afghanistan Han berättade också hur han varit med om att människor i krigszoner skändat och förstört kyrkor och moskéer för att kränka människors identiteter. Därefter ledde Anders ett antal olika MOD övningar, det vill säga Mångfald och Dialog*, där vi ytterligare fick utforska våra värderingar och fördomar. Vi ritade kartor och spelade kort med syfte att bland annat ge oss upplevelsen av hur våra föreställningar styr oss.

Helgen avslutades med att Magnus Berglund ledde en diskussion kring mångfald där gruppen fick diskutera frågor som är mångfald ett självändamål, vad är mångfald och varför skall man överhuvudtaget hålla på med mångfald?

Diskussionen inleddes med att diskutera en av försvarsmaktens platsannonser där man söker aspiranter till specialistofficersutbildningen. Annon-sen inleds med ”Försvarsmakten behöver människor som skall ha olika erfarenheter och kompetenser och sträva efter en jämnare könsfördelning och en ökad kulturell och etnisk mångfald”.

Slutligen fick deltagarna fundera på om mångfald ger några fördelar för den egna frivilligorganisationen. Finns det verksamhetsmässiga fördelar att

satsa på mångfald för att nå organisationens mål eller kan mångfald leda till att man motverkar sina mål?

Åsikterna var många och diskussionerna fick tillfälligt avbryts då flera hade tåg att passa och plikter som pockade på, men diskussionen kommer att fortleva länge för oss som medverkade.

Faktaruta

Vad är mångfald?

Det pratas ofta om mångfald i Sverige, men slår man i uppslagsböcker så är det svårt att få ett svar på vad mångfald är, i alla fall om man är intresserad av mellanmänsklig mångfald.

Ofta menar man vad man i USA kallar för diversity management. Definitionen beror också på vilken nivå vi väljer att titta på mångfaldsbegreppet. Ur organisationssynpunkt syftar mångfald i arbetskraften på olikheter som kön, ålder etnisk/kulturell bakgrund, funktionshinder, sexuell läggning osv. Ser vi bakom de yttre olikheterna kan vi konstatera att varje person är unik. Som individ bär var och en av oss med sig en uppsättning likheter och olikheter som gör oss till de unika personer vi är. Diversity management handlar om att få olikheterna att verka tillsammans för att nå verksamhetens mål.

Några faktorer som bidrar till att organisationer de senaste åren fått ökat intresse för mångfald är den ökade globaliseringen, bristen på arbetskraft, demokrati aspekter samt kundernas förändrade behov i ett alltmer internationellt samhälle.

Intervju med en av deltagarna på mångfaldskursen Eva Kodrou, Psyopsförbundet, Försvarsutbildarna:

Vad är mångfald för dig?

Jag associerar direkt till engelskans ”diversity” vilket jag föredrar framför svenskans mångfald som lexikalt står för ett stort och varierat antal av något.

Som socialantropolog har jag svårt att ge entydiga definitioner på begrepp som mångfald, för de är oftast komplexa och har flera dimensioner och betydelser i olika sammanhang.

Jag gillar att vända ut och in på begrepp och analysera dem utifrån kontexten de ska användas i. Begrepp kan dock bli verkningslösa om de inte används på rätt sätt. Metoden för att arbeta med mångfald är att bejaka olikheter. Jag är mån om att uttrycka mig så att begreppet mångfald, när jag använder det alltid får en positiv innebörd. Mångfald är för mig alla variationer av begreppet människa i hela

Mångfaldskursen samlad utanför Sjömanskyrkan.

hennes storhet. Intet mänskligt är mig främmande. Mångfald inkluderar alla!

På min arbetsplats är mångfald att arbeta för en inkluderande arbetsmiljö. Försvarsmakten är beroende av kompetent och effektiv personal men dess sammansättning bör spegla hela samhällets mångfald. Vi är inte där ännu, men har det som mål.

Vad tar du med dig från helgen i Göteborg?

En rikare bild av mångfald i utlandsstyrkan. Det jag minns bäst är det jag känner igen, nämligen den metod som pastorn Anders Radix berättade om när han använde sig av svenska imamer som dörröppnare i Afghanistan. Socialantropologer använder sig av dörröppnare på sina fältarbeten och det är en ypperlig metod som också Försvarsmakten verkar kunna ta till sig.

Hur fick du kännedom om kursen?

Jag fick kännedom om kursen genom en lärare ifrån en tidigare kurs inom Försvarsutbildarna. Jag hade berättat att jag arbetar med mångfaldsfrågor inom FM och fick ett mail med kursen samt en rekommendation att gå den för att se hur mångfald relaterar till utlandsstyrkan.

Berätta kort om din bakgrund!

Jag är beteendevetare, utexaminerad ifrån Beteendevetenskapliga Utredarlinjen, Stockholms universitet. Dessutom är jag forskarutbildad i socialantropologi där jag har forskat om genus, etnicitet och religion och samspelen dem emellan. Regionalt har jag fokuserat på plurala samhällen, d.v.s. samhällen med stor etnisk mångfald i Östafrika och Arabvärlden. Min avhandling på över 300 sidor ligger och jäser just nu, för jag har inte tid att

arbeta med den. Jag hoppas dock att kunna lägga fram den för disputation inom en inte alltför avlägsen framtid.

Vad arbetar du med?

Jag arbetar som handläggare i Etnicitet och Religion på arbetsmiljöavdelningen på Försvarsmaktens personalstab. Mitt arbete går ut på att skriva strategiska styrdokument som ger uppdrag till förbanden hur de ska arbeta med mångfald i allmänhet och med mina sakfrågeområden i synnerhet. Dessutom utbildar jag chefer på olika nivåer, både inom Högkvarteret och ute på förbanden.

Eva Dalerstedt
Magnus Berglund
FPFV

Försvarets Personaltjänstförbund

Kursverksamhet 2009

Generellt för all central utbildning

Medlemmar som är 70 år och över får inte beredas kursplats på central utbildning.

Medlem i förening tillhörande Försvarets Personaltjänstförbund skall ha betalat in medlemsavgiften för 2009 vid ansökningstillfället. Kontakta föreningens kassör för inbetalningskort/anvisning för inbetalning.

Om inte annat anges är våra centrala kurser öppna att söka för medlemmar ur alla frivilliga försvarsorganisationer, under förutsättning att kursansökan är tillstyrkt av den egna organisationen. Tillstyrkt kursansökan skall vara Försvarets Personaltjänstförbund tillhanda senast FPFs sista ansökningsdatum för respektive kurs.

Centrala **veckokurser**, Halmstad, på F17 Frivilligskola, vecka 27/2009.

- Grundkurs (GK) Krisstöd (steg 1), max 20 elever.
- Kompletteringsutbildning (KU) Gruppdebriefing (steg 4), 18 elever.
- Grundkurs (GK) Självård, max 20 elever.
- Grundkurs (GK) Personaltjänst, max 20 elever.

Centrala **veckoslutskurser**, datum och ort/plats meddelas senare.

- Grundkurs (GK) Debriefing (steg 2, fredag kväll – söndag i Stockholm), max 12 elever.

Utbildningar för medlemmar i samtliga frivilliga försvarsorganisationer:

- Värdegrundskurs "Frivilligt för frivilliga?", (2 olika kurstillfällen, lördag – söndag), max 20 elever.
- Instruktörsutbildning Värdegrund, (2 olika kurstillfällen, 2 dagar lunch till lunch), max 30 elever.
- Mångfald i internationell tjänst (lördag – söndag), max 30 elever.

Efter genomförd dialog med PROD FRIV i november kommer aktuell kurskatalog att presenteras på vår hemsida www.fpf.a.se/aktuell

Håll utkik på hemsidan, eller rekvirera kurskatalogen från vår expedition i början av januari 2009 (fpf.exp@telia.com eller via telefon 08-663 4805)

Kallelse och inbjudan

Försvarets Personaltjänstförbund

kallar till stadgeenlig **årsstämma** samt en utbildningsdag

Lördag 18 april stämma

Söndag 19 april utbildningsdag

Helgen kommer att vara i Stockholmsområdet.

Anmälan till förbundsexpeditionen senast 20 januari 2009.

Telefon tisdagar kl. 9–12:

08-663 48 05. Fax 08-662 72 07.

E-post: fpf.exp@telia.com

Mer information på www.a.fpf.se

Kallelse

FPFN inbjuder till **årsstämma och utbildningshelg** omfattande försvarsutbildning och kompletteringsutbildning.

Tid: Lördag och söndag 21–22 februari 2009

Plats: Skoogs City Hotell, Uddmansgatan 5, Piteå.

FPFÖs årsstämma äger rum lördag 7 februari 2009.

Tid och plats meddelas på hemsidan. www.a.fpf.se

FPFV:s årsstämma äger rum lördag 21 mars kl 12
på Sjömanskyrkan i Göteborg.

Glöm inte att ta del av FPF:s hemsida på nätet!
Där får du värdefull information om vad som är på gång.

<http://www.fpf.a.se>